

GUIDE TIL FNs KLIMAFORHANDLINGER

FNs klimaforhandlinger er en kompleks prosess med en lang historie. Det første møtet med prosessen kan derfor være både forvirrende og frustrerende. Men som regel gjemmer det seg en logikk bak uforståelige formaliteter, og en mening bak uleselige forkortelser. Dette er en grunnleggende guide til toppmøter i FNs klimakonvensjon, med tips til hvordan man kan holde seg oppdatert underveis.

Hvordan holde oversikten?

Det viktigste på ethvert klimatoppmøte er å holde seg oppdatert på hva som skjer i de ulike parallelle prosessene og forhandlingsgruppene. De viktigste kanalene til informasjon underveis i møtet er disse:

- **Daily programme:** Gir en oversikt over dagens formelle møter. Informerer også om dagens side-events, hvilke dokumenter som ligger på bordet i de ulike delene av forhandlingene, og praktiske beskjeder fra sekretariatet for forhandlingene.
- **Earth Negotiations Bulletin (ENB):** En oppsummering av gårsdagens forhandlinger, skrevet av nøytrale observatører fra IISD på oppdrag fra FN. Også tilgjengelig på nettet, sammen med pressebilder som kan benyttes fritt: http://www.iisd.ca/process/climate_atm.htm
- **ECO:** En oppsummering av forhandlingene utgitt av miljøorganisasjonene som følger forhandlingsprosessen. Leses av alle delegater. Ofte med humoristiske skråblikk og kommentarer til landenes innsats.
- **Fossil of the Day:** Miljøorganisasjonenes «versting-pris» til landet som i størst grad hindrer framgang i forhandlingene. Deles ut hver kveld kl. 18.

Inndeling av forhandlingene

Et toppmøte under FNs klimakonvensjon er egentlig flere forskjellige møter som skjer parallelt. Selve toppmøtet er i seg selv egentlig to møter: Det øverste organet i

FNs klimakonvensjon (UNFCCC) kalles Conference of the Parties (COP). Samtidig møtes også det øverste organet i Kyoto-protokollen. COP utgjør derfor også en såkalt «Meeting of the Parties to the Kyoto Protocol» (forkortet COP/MOP eller CMP).

COP og CMP avsluttes med en felles høynivådel, der ministre eller statsledere deltar. Her holder landene sine ferdigskrevne plenumsinnlegg, og man gjør formelle vedtak i alle saker som har vært oppe til behandling. Men før politikerne ankommer møtes en rekke ulike organer for å forberede og framforhandle vedtakene som gjøres under høynivådelen.

FNs klimakonvensjon har to underliggende organer («subsidiary bodies») som møtes to ganger i året, en gang i juni og en gang i desember i forbindelse med COP. Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice (SBSTA) har ansvar for å behandle og forberede saker av teknisk karakter, og anbefale vedtak for COP. Subsidiary Body for Implementation (SBI) har ansvar for saker som gjelder implementering av forpliktelsene i Klimakonvensjonen og Kyotoprotokollen.

Begge disse gruppene består av forhandlere fra alle land som har underskrevet Klimakonvensjonen. At en sak behandles i en spesiell gruppe betyr derfor lite for selve forhandlingene, og er først og fremst en måte å organisere prosessen på.

Klimaforhandlingene har operert med flere såkalte «Ad hoc working groups». Disse er ikke faste organer, men opprettet for å nå klare, avgrensede mål. Den eneste ad hoc-arbeidsgruppa som er i funksjon nå er «Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action», eller ADP. Denne gruppa ble etablert på COP 17 i Durban i 2011, og har to oppgaver. ADPs work stream 1 skal framforhandle en ny, global klimaavtale innen 2015. Den nye avtalen skal gjelde for perioden etter 2020. Work stream 2 skal arbeide med å øke ambisjonene for perioden før 2020. Work stream 1 blir ofte kalt «avtalesporet» eller «2015-sporet», mens work stream 2 gjerne kalles «handlingssporet» eller «ambisjonssporet».

Forhandlingenes gang

Forhandlingene begynner med at de ulike organene avholder et innledende plenumsmøte der dagsorden godkjennes. Deretter settes det ned såkalte kontaktgrupper for de enkelte temaene som hvert organ skal behandle, og det velges forhandlingsledere for hver slik kontaktgruppe. Alle kontaktgrupper er åpne for alle land, og møtene i kontaktgruppene er også åpne for observatører (men ikke media). En oversikt over disse møtene er tilgjengelig i Daily programme hver morgen.

Etter innledende forhandlinger i kontaktgruppene går man som regel videre inn i såkalte «informals», uformelle møter som bare er åpne for landenes offisielle delegater. Disse møtene oppgis ikke i Daily programme. Det er som regel her de hardeste forhandlingene foregår, med mindre de flyttes videre inn i enda mindre grupper. For eksempel kan forhandlingslederen arrangere mindre møter med enkelte utvalgte land for å finne løsninger på spesielt vanskelige spørsmål.

Fokus i alle forhandlingsmøter er arbeidet med den teksten som skal vedtas under den formelle avslutningen av møtet. Når det har blitt enighet om en tekst i en mindre, uformell gruppe, vil teksten bli lagt fram for de større gruppene - først i et kontaktgruppemøte, deretter i et åpent plenums møte, før det til slutt vil vedtas formelt under det avsluttende plenums møtet til COP eller CMP. På dette stadiet er som regel alle konklusjoner trukket, og behandlingen er en ren formalitet. Vedtak fattes ved konsensus.

Så snart tekstene som diskuteres er offentlige vil de gjøres tilgjengelige på FNs PaperSmart-portal (<http://papersmart.un.org/>), på <http://unfccc.int> og noen ganger på papir i dokument senteret. På tidlige stadier av forhandlingene er imidlertid forhandlingstekster som regel forbeholdt myndighetenes offisielle delegater.

På siden av forhandlingene

I tillegg til de offisielle forhandlingsmøtene holdes det en rekke såkalte side-events inne på forhandlingssenteret. Disse arrangeres av myndigheter, forskningsinstitusjoner eller organisasjoner som ønsker å presentere eller diskutere sine syn på forhandlingene, forskningsresultater eller annen relevant informasjon. Side-events kan ofte gi et godt innblikk både i forhandlingene og i klimapolitikk generelt, og er en mulighet for å oppdatere seg på den nyeste kunnskapen om klimaproblemet.

Dagens side-events offentliggjøres i Daily programme. Et fullstendig program for side-events er tilgjengelig på klimasekretariatets nettsider <http://unfccc.int>.

Uttrykk og forkortelser

1/CP.13	Se "Bali Action Plan"
1/CP.16	Se "Cancun Agreements"
AAU	Assigned Amount Unit. I Kyotoprotokollen får alle land med utslippsforpliktelser tildelt et antall AAUer som tilsvarer det antall tonn de har lov til å slippe ut. En AAU er med andre ord en kvote, og den kan kjøpes og selges mellom landene i Kyotoprotokollen
Adaptation	Tilpasning til klimaendringer
ADP	Ad-Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action. Forhandlingsgruppe etablert på COP 17 i Durban. Inndelt i to arbeidstrømmer: Work Stream 1 (WS1) skal forhandle fram en ny, global klimaavtale gjeldende fra 2020. Work Stream (WS2) arbeider med å øke ambisjonene for perioden før 2020.
African Group	Forhandlingsgruppe av alle afrikanske land. Også en del av G77+Kina
AGF	Advisory Group on Climate Finance. Rådgivende gruppe etablert av FNs generalsekretær og ledet av statsministrene Jens Stoltenberg (Norge) og Meles Zenawi (Etiopia). Har utarbeidet en rapport om hvordan klimatiltak i utviklingsland kan finansieres, men har ingen formell rolle i forhandlingene
AILAC	Uformell forhandlingsgruppe av latin-amerikanske land hvor blant andre Colombia, Chile og Peru inngår. Landene er også del av G77+Kina.
Anneks A	Anneks til Kyotoprotokollen som inneholder en liste over hvilke drivhusgasser og sektorer protokollen omfatter
Anneks B	Anneks til Kyotoprotokollen som inneholder de tallfestede utslippsforpliktelsene til alle Anneks I-land som har sluttet seg til protokollen
Anneks I	Anneks til Klimakonvensjonen. Inneholder en liste over hvilke land som regnes som industrialiserte/rike. Det er bare Anneks I-landene som har tallfestede utslippsforpliktelser i Kyotoprotokollen. Alle land som ikke står i Anneks I regnes som utviklingsland. Disse kalles derfor ofte "ikke-Anneks I-land"
Anneks II	Anneks til Klimakonvensjonen. Inneholder en liste over "de rikeste av de rike", en mindre gruppe Anneks I-land som har særlige forpliktelser til å bidra økonomisk overfor utviklingslandene
AOSIS	Alliance of Small Island States. Forhandlingsgruppe av små, fattige øystater som er særlig sårbare overfor klimaendringene. Også en del av G77+Kina
Artikkel 2	Klimakonvensjonens Artikkel 2 inneholder den overordnede målsetningen for klimaarbeidet: Å unngå farlige menneskeskapte klimaendringer
AWG-KP	Ad-Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol. En av to forhandlingsgrupper under Bali Road Map. Her foregikk fram til 2012 forhandlingene om videreføring av Kyotoprotokollen og nye utslippsforpliktelser for landene som er forpliktet av den
AWG-LCA	Ad-Hoc Working Group on Long-Term Cooperative Action. En av to forhandlingsgrupper under Bali Road Map. Dette var det såkalte "konvensjonssporet" der det ble forhandlet om alt som går ut over Kyoto-protokollen. Avsluttet sitt arbeid i 2012.
Bali Action Plan	Beslutning 1/CP.13 fra COP 13 på Bali, som etablerer forhandlingene under Klimakonvensjonen om økt klimainnsats både fra rike og fattige land for perioden 2012 til 2020. Bali Action Plan var mandatet for forhandlingene i det

	såkalte konvensjonssporet, som foregikk i forhandlingsgruppa AWG-LCA
Bali Road Map	En overordnet uttalelse fra COP 13 på Bali, som beskriver forhandlingene både i konvensjonssporet (AWG-LCA) og Kyoto-sporet (AWG-KP)
BAP	Se "Bali Action Plan"
BASIC	Uformell gruppe der de raskt voksende utviklingslandene Brasil, Sør-Afrika, India og Kina koordinerer sin forhandlingsstrategi
Cancun Agreements	Vedtaket man ble enige om på COP 16 i Cancun, og da særlig beslutning 1/CP.16, som oppsummerer hva man er enige om i forhandlingene under AWG-LCA, f.eks. togradersmålet og opprettelsen av Green Climate Fund.
CBDR	Se "Common but differentiated responsibilities"
CMP	(eller COP/MOP) Conference of the Parties serving as the Meeting of the Parties to the Kyoto Protocol. Øverste organ i Kyotoprotokollen. Møtes parallelt med COP, og tar beslutninger som gjelder gjennomføring av Kyotoprotokollen
Coalition for Rainforest Nations	Forhandlingsgruppe for utviklingsland med store skogområder. Samordner disse landenes forhandlingsposisjoner i forhandlingene om REDD
Common but differentiated responsibilities	"Felles men differensiert ansvar" er et sentralt prinsipp i Klimakonvensjonen, som innebærer at industriland og utviklingsland har et grunnleggende forskjellig ansvar for å ha skapt klimaproblemet, og for å gjøre noe med det
COP	Conference of the Parties. Det høyeste organet i FNs klimakonvensjon. Møtes årlig, som regel i desember
COP decision	Et vedtak, en beslutning, fra COP. Hver beslutning gis et nummer, eks. 1/CP.13
Copenhagen Accord	Erklæring utarbeidet av en mindre gruppe statsledere som ikke ble formelt vedtatt, men tatt til etterretning, av COP 15 i København. Mye av innholdet i Copenhagen Accord ble senere en del av Cancun Agreements
Doha Amendment	Flere endringer i Kyoto-avtalen vedtatt på COP 18 i Doha i 2012. Ferdigstilte videreføringen av avtalen med en ny forpliktelsesperiode fra 2013 til 2020.
Durban Platform	Se ADP
Environmental Integrity Group	Forhandlingsgruppe som består av både industriland og utviklingsland. Sveits, Mexico og Korea er medlemmer her
G77+Kina	Forhandlingsgruppe for alle utviklingsland. 130 land er medlem
Green Climate Fund	Nytt fond for finansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasning i utviklingsland, vedtatt opprettet i Cancun Agreements. Forkortes GCF
IAR	International Assessment and Review. Betegnelse i Cancun Agreements som beskriver hvordan det internasjonale samfunnet skal kontrollere industrilands utslippsregnskap og måloppnåelse. Skal være "strengere" enn ICA for utviklingsland, men hvor stor forskjellen skal være er et viktig stridsspørsmål
ICA	International Consultation and Analysis. Betegnelse i Cancun Agreements som beskriver hvordan det internasjonale samfunnet skal kunne kontrollere utslippsregnskapene og klimaplanene til utviklingsland. Hvordan ICA skal fungere i praksis, og hvor forskjellig prosessen skal være fra IAR for rike land, er et viktig stridsspørsmål, særlig mellom USA og Kina
ICAO	International Civil Aviation Organization. FNs luftfartsorganisasjon er ikke koblet til UNFCCC, men forhandlinger om utslippsreduserende tiltak mot internasjonal luftfart foregår primært i ICAO.
IMO	International Maritime Organization. FNs sjøfartsorganisasjon er ikke koblet

	til UNFCCC, men forhandlinger om utslippsreducerende tiltak mot internasjonal skipsfart foregår primært i IMO.
LDCs	Least Developed Countries. På norsk MUL-land, de minst utviklede landene. En forhandlingsgruppe av land som også er en del av G77+Kina
Like Minded Group	Like Minded Developing Developing Countries (LMDC) er en løs gruppe av utviklingsland, hvor blant andre Kina, Filippinene, Ecuador og Saudi-Arabia inngår. Landene er også del av G77+Kina.
Loss and Damage	Tap og skade forbundet med konsekvensene av klimaendringer. COP 18 i 2012 bestemte at COP 19 i 2013 skal etablere institusjonelle ordninger for å adressere dette.
LULUCF	Land Use, Land-Use Change and Forestry. Omfatter opptak av klimagasser i skog og jord, og klimagassutslipp som følge av skogsbruk og arealbruksendringer. Regelverket for LULUCF under Kyotoprotokollen styrer hvor mye de rike landene kan trekke av eller legge til på sine utslippsregnskap som følge av skog- og landbruksaktiviteter
Mitigation	Tiltak som reduserer menneskelig påvirkning på klimaet, f.eks. utslippskutt
MRV	Measurable, Reportable, Verifiable. Bali Action Plan sier at utslippsreduksjonene i rike land skal være målbare, rapporterbare og verifiserbare, og at utviklingsland skal gjennomføre utslippsreducerende tiltak som er målbare, rapporterbare og verifiserbare dersom rike land støtter dem med målbar, rapporterbar og verifiserbar finansiering. Diskusjonen om MRV handler derfor om hvordan man kan sikre at løftene som gis i en ny klimaavtale etterleves. Konkretisert bl.a. gjennom diskusjonen om IAR og ICA
NAMA	Nationally Appropriate Mitigation Actions. Bali Action Plan sier at utviklingsland skal gjennomføre nasjonalt tilpassede tiltak for å redusere klimagassutslippene. En viktig del av diskusjonen om hva utviklingsland skal bidra med i en ny klimaavtale handler om hva slike "NAMAs" skal omfatte, hvor bindende de skal være og hvordan de skal finansieres av rike land
NAPA	National Adaptation Programme of Action. En plan et utviklingsland lager over nødvendige tiltak for å tilpasse seg til klimaendringene
National Communication	En gjennomgang av klimagassutslipp, innførte og planlagte klimatiltak som alle land i FNs klimakonvensjon er forpliktet til å sende inn. Rike land er forpliktet til å lage slike planer oftere enn utviklingsland
Non-Anneks I	Land som ikke er oppført i Anneks I til FNs klimakonvensjon, altså alle land som ikke regnes som rike. Brukes for å referere til utviklingsland
Non-paper	Et dokument som ikke har noen formell status i forhandlingene, f.eks. en tekst som det foreløpig ikke er enighet om, eller som er "work in progress". Tekstene det har vært forhandlet om under AWG-LCA siden sommeren 2009 har blitt sendt videre til COP 15 som en serie slike "non-papers"
Offsetting	Kvotehandling mellom et land som har en øvre utslippsforpliktelse (f.eks. et Anneks I-land i Kyotoprotokollen) og et land som ikke har en slik forpliktelse (f.eks. et utviklingsland). CDM er et eksempel på en offsetting-mekanisme. Brukes også om frivillig kvotehandling, f.eks. for å kompensere for en flyreise
QELRO	Quantified Emission Limitation or Reduction Objective, altså en kvantifisert utslippsforpliktelse. Betegnelse på den typen forpliktelser Anneks I-land har påtatt seg i Kyotoprotokollen
REDD	Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation. Forhandlingene om reduserte utslipp fra avskoging i utviklingsland føres under dette navnet. Kalles også ofte REDD+, for å indikere at også bevaring av eksisterende skog og planting av ny skog er omfattet

REDD+ Partnership	Partnerskap mellom land som ønsker å komme i gang med tiltak mot avskoging (se REDD). Dannet i Oslo i mai 2010. Ikke en del av forhandlingene, men skal fremme koordinering av REDD-tiltak som allerede er i gang
SBI	Subsidiary Body for Implementation. Organ under FNs klimakonvensjon som møtes i forbindelse med COP og som behandler spørsmål knyttet til implementering av konvensjonen og Kyotoprotokollen
SBSTA	Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice. Organ under FNs klimakonvensjon som møtes i forbindelse med COP og som behandler tekniske spørsmål knyttet til forhandlingene
SIDS	Small Island Developing States. FNs betegnelse på fattige og klimautsatte øystater. De fleste SIDS er medlem av forhandlingsgruppa AOSIS
Submission	Et dokument innsendt til forhandlingene av et land eller en organisasjon, som inneholder synspunkter og forslag til forhandlingsprosessen
Umbrella Group	Forhandlingsgruppe av rike land (Anneks I-land), der blant andre USA, Canada, Japan, Russland og Norge deltar
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change, FNs klimakonvensjon. Brukes både for å referere til selve konvensjonen, og til konvensjonens sekretariat som tilrettelegger forhandlingene
Work Stream 1/2	Se ADP